

Hunden Bastian's eftermæle

- hvad betyder Højesteretsdommen af 25. september 2014

Højesterets dom er ikke så indgribende som mange opdrættere måske tror og der er, langt henad vejen, ikke tale om ændringer i den hidtil gældende retspraksis. Dommen åbner for at vi mangler at se afgrænsningen af hvad der skal til for at overtrædelse af "dyrlæge-klausuler" kan føre til et andet resultat end i denne dom.

Dommen som Højesteret afsagde den 25. september 2014 har givet anledning til en hel del debat, frygt og frustrationer blandt hundeopdrættere i Danmark. I denne strøm af indlæg og udfald, har der fra forskellige hundefolk kommet fortolkninger og beretninger om retstilstanden, som ikke alle har hold i virkeligheden og heldigvis er situationen nok ikke helt så forfærdelig for opdrætterne, som man måske kan tro, når stemningen ind i mellem har været lidt for panisk.

Udtalelser som f.eks. at "anvendelsen af Dansk KennelKlubs standard købsaftale er værdiløs" og at "kontrakterne ikke er det det papir værd de er trykt på" er heldigvis ikke sande.

Mangler i køberetten

Efter dansk ret har man som køber en række beføjelser (f.eks. ret til at hæve købet), hvis det man har købt - uanset om der er tale om en vaskemaskine, 5 kg. kaffe eller en hund - lider af en mangel. Denne mangel skal, for at udløse disse beføjelser, foreligge på tidspunktet for risikoens overgang, hvilket normalt vil sige tidspunktet for udvekslingen af ydelser - altså når hunden bliver leveret.

Det fremgår yderligere af Købelovens § 77 a, stk.1, at sælger hæfter for en sådan mangel også selvom den først viser sig senere.

Væsentlig mangel

Efter Købeloven skal en mangel, for at kunne udløse en ret til køber at hæve købet, kunne betragtes som væsentlig. Så det er altså ikke de rene bagateller der får denne betydning.

Lad os se på hvad det Højesteret egentlig har taget stilling til i Bastian-dommen.

Formodningsregel - 6 måneder

Det, som Højesteret først og fremmest har taget stilling til, er forhold vedrørende den formodningsregel, som qua en gennemførelse af bestemmelser i Forbrugerkøbsdirektivet, blev lovfæstet i Danmark i Købelovens § 77, stk. 3.

Denne bestemmelse indeholder en formodningsregel, hvorefter at hvis en mangel viser sig inden seks måneder efter leveringen, formodes manglen at have været til stede ved risikoens overgang.

Bevisbyrde-regel

Der er således tale om en bevisbyrde-regel. Det er jo ganske naturligt, at man kan blive i tvivl om hvorvidt en mangel var til stede ved leveringen eller om den er opstået senere. Uden formodningsreglen, ville det være køberen der skulle bevise at manglen var til stede ved leveringen og med formodningsreglen er det sælger, der skal afkræfte formodningen om at manglen var til stede ved leveringen. Det er således nu sælger, der har bevisbyrden og skal løfte beviset.

Højesteret finder i den konkrete sag, at de forklaringer og anden bevisførelse der har været præsenteret i denne sag, bl.a. om overfodring, ikke kunne føre til, at sælger herved afkræftede formodningen. Yderligere fandt Højesteret, at manglen var væsentlig, hvilket med de dokumenterede lidelser som Bastian havde, nok heller ikke kommer bag på mange.

Det er min opfattelse, at man nok skal forvente, at domstolene vil komme frem til samme afgørelse i fremtidige lignende sager, selv om der måske bliver præsenteret et mere overbevisende billede om overfodring m.m. end i denne sag. Jeg mener, at der nok med denne dom, skal en hel del til for at løfte dette bevis som sælger.

Ufravigelig regel

Man skal være opmærksom på, at netop i forbrugersager er bevisbyrdereglen en ufravigelig regel. Det betyder at selvom man udtrykkeligt i aftalen (købekontrakten) skriver at parterne er enige om at denne regel ikke skal finde anvendelse og selvom der f.eks. er givet et særligt prisafslag eller andre modydelser i forbindelse med dette, så vil sådanne aftaler være ugyldige og forbrugeren vil efterfølgende ikke være bundet af fraskrivelsen af sine rettigheder.

Hvor galt er det så?

Men før end man som hundesælger går helt i panik, så lad os se på hvad det egentlig er for en risiko vi står overfor som sælgere.

For at denne formodningsregel skal kunne komme i betragtning, skal manglen vise sig (og dokumenteres) indenfor 6 måneder efter leveringen af hunden.

Hånden på hjertet. Hvor ofte sker det?

Hertil kommer, at det selv før indførelsen af formodningsreglen, nok ikke var helt usandsynligt, at domstolene kunne finde frem til, at der nok havde været tale om en mangel på leveringstidpunktet, hvis der mindre end 6 måneder efter viser sig en væsentlig mangel som i denne sag. Det er således min påstand, at denne sag meget vel kunne være blevet afgjort på samme måde, selvom formodningsreglen ikke var blevet indført og at der således - som det også beskrives i bemærkningerne til lovforlaget - ikke er sket nogen realitetsændring i forhold til gældende ret.

Overtrædelse af dyrlægeklausul

Hvad der er faldet mange opdrættere for brystet er, at det slet ikke fik konsekvenser for køberen, at han stik imod udtrykkeligt formulerede vilkår i købsaftalen, undlod at følge sin forpligtelse til at indhente en diagnose fra sælgers dyrlæge.

Umiddelbart virker det stødende for såvel lægfolk, og i et vist omfang også for jurister, at en grov misligholdelse af en udtrykkelig og klart formuleret forpligtelse, ikke får konsekvenser.

Ikke desto mindre afgør Højesteret, at selvom det er helt klart at køber har forbrudt sig mod dyrlægeklausulen, skal dette ikke føre til andet resultat end at køber har ret til at hæve købet.

Til dette skal det bemærkes, at Højesteret begrundet sin afgørelse med, at de i denne konkrete sag finder det ubetænkeligt at lægge til grund, at hunden på aflivningstidspunktet var så angrebet af sine lidelser, at en aflivning var uundgåelig efter dyreværnslovens bestemmelser. Med andre ord kan man altså sagtens forestille sig at en tilsvarende sag kunne afgøres anderledes, hvis der forelå andre omstændigheder, som betyder, at det er mindre sikkert om hunden rent faktisk nødvendigvis skulle aflives.

Herudover begrundet Højesteret den manglende konsekvens af misligholdelsen af dyrlægeklausulen med, at købers rettigheder til at påberåbe sig manglen og kræve ophævelse af købet, ikke kan afskæres - heller ikke en gang ved parternes aftale. Der er med andre ord tale om ufravigelige bestemmelser og derfor bliver de heller ikke fortabt selv ved en grov misligholdelse.

Det kan undre, at det forhold at køberne - i strid med parternes udtrykkelige aftale - lod hunden aflive, uden at give sælger mulighed for og adgang til at undersøge hunden ved dyrlæge, ikke tillægges bevismæssig betydning imod køberne, som hermed slipper "ustraffet" fra et klart kontraktsbrud forhold til sælger og samtidig fratager sælger muligheden for at få hunden undersøgt for derigennem at kunne afkræfte formodningen.

Det kan skyldes, at netop dette forhold ikke tilstrækkeligt er blevet fremhævet overfor Højesteret. For det virker uheldigt, hvis en forbruger aktivt kan nyde godt af en beskyttelsesregel og samtidig forhindre modparten i at føre bevis for at afkræfte formodningen.

Hellerup, den 10. oktober 2014

Erik Gravgaard,

Juristhuset

Advokater & Erhvervsjurister

